

FINANCIËEL RECHT

AAK20209058

Instituut voor Financieel Recht (IFR), Radboud Universiteit Nijmegen. Verzorgd door prof. mr. D. Busch, mr. J.E.C. Gulyás, mr. A.J.A.D. van den Hurk, mr. E. de Klerk, mr. W. Kuijpers, mr.dr.drs. P. Laaper, mr. A.-W. van de Vegt & mr. M.B.J. van Rijn

PERIODE: 1 OKTOBER-31 DECEMBER 2019

1. ALGEMEEN**Europese regelgeving**

European System of Financial Supervision: wijzigingspakket gepubliceerd in het Publicatieblad van de Europese Unie

Op 27 december 2019 is het wijzigingspakket, voortvloeiend uit de review van het Europees systeem voor financieel toezicht in het *Publicatieblad van de Europese Unie (PbEU)* gepubliceerd. Het pakket bestaat uit de Omnibus-verordening (EU) 2019/2175), de verordening tot wijziging van de ESRB verordening ((EU) 2019/2176) en de Omnibus-richtlijn (EU) 2019/2177. Inhoudelijk omvat het pakket in de eerste plaats wijzigingen op het systeem voor toezichtconvergentie, zoals de uitwerking van een strategisch toezichtplan op EU-niveau en de versterking van bestaande mechanismen zoals *peer reviews* en consultaties. Verder worden de rol en de bevoegdheden van de *management boards* van de Europese toezichtautoriteiten versterkt, met verantwoording naar het Europees Parlement en de Raad. Daarnaast krijgt ESMA directe toezichtbevoegdheden ten aanzien van kritische *benchmarks* en *consolidated tape providers* en worden rol en bevoegdheden van EBA versterkt met betrekking anti-witwasregelgeving, van toepassing op financiële instellingen. De verordeningen en de richtlijn zijn in werking getreden op 30 december 2019.

'Digital Operational Resilience Framework for financial services: Making the EU financial sector more secure'

Op 19 december 2019 heeft de Europese Commissie het consultatiedocument getiteld 'Digital Operational Resilience Framework for financial services: Making the EU financial sector more secure' gepubliceerd. De consultatie loopt tot en met 19 maart 2020. In april 2019 hebben de ESA's aan de Europese Commissie geadviseerd om gerichte aanpassingen te doen aan het Europese financieelrechtelijk raamwerk teneinde een 'single regulatory and supervisory rulebook for ICT operational resilience in the financial sector' te ontwikkelen. Door middel van deze consultatie beoogt de Europese Commissie inzicht te

verkrijgen in de noodzaak tot verbeteringen in het regelgevend kader binnen het acquis ten aanzien van financiële dienstverlening op een proportionele wijze.

Mededeling Europese Commissie: 'The European Green Deal'

Op 11 december 2019 heeft de Europese Commissie 'The European Green Deal' gepubliceerd met als ondertitel: 'a roadmap for making the EU's economy sustainable by turning climate and environmental challenges into opportunities across all policy areas and making the transition just and inclusive for all'. Het rapport heeft betrekking op alle sectoren van de economie, inclusief de financiële sector. De Europese Commissie benoemt onder meer dat langetermijnsignalen noodzakelijk zijn om financiële en kapitaalstromen te richten op groene investeringen en 'stranded assets' te voorkomen. In het derde kwartaal van 2020 zal de Commissie een vernieuwde duurzame financieringsstrategie presenteren, die de nadruk legt op de volgende elementen: (1) een strategie om de fundamenten voor duurzame beleggingen te versterken, in het bijzonder het aannemen van een taxonomie voor duurzame activiteiten; (2) vergroting van mogelijkheden door de identificatie van duurzame beleggingen (duidelijke labels voor retail beleggingsproducten en een EU-standard voor groene obligaties en (3) het beheersen en integreren van klimaat- en milieu-gerelateerde risico's in het financiële systeem en de integratie daarvan in het Europese prudentiële raamwerk in de EU en de beoordeling daartoe van de geschiktheid van de huidige kapitaaleisen voor groene beleggingen.

Publicatie Verordening (EU) 2019/2088 betreffende informatieverschaffing over duurzaamheid in de financiële dienstensector

Op 27 november 2019 is bovenvermelde verordening in het *PbEU* gepubliceerd. De verordening introduceert publicatieverplichtingen over de wijze waarop financiële instellingen ESG factoren betrekken in hun beleggingsbeslissingen. De verordening treedt op 29 december 2019 en de verplichtingen worden vanaf 10 maart 2021 van toepassing.

Publicatie Verordening (EU) 2019/2089 inzake EU-klimaattransitiebenchmarks en op de Overeenkomst van Parijs afgestemde EU-benchmarks en informatieverschaffing over duurzaamheid over benchmarks

Op 27 november 2019 is bovenvermelde verordening gepubliceerd in het *PbEU*. Deze verordening wijzigt Verordening (EU) 2016/1011. Door middel van deze wijzigingsverordening zijn nieuwe typen benchmarks gecreëerd die tot doel hebben om meer informatie te verschaffen over de *carbon footprint* van een beleggingsportefeuille. De verordening is op 9 december 2019 in werking getreden.

Conclusies Raad over verdieping van de kapitaalmarktunie

Op 5 december 2019 heeft de Raad een aantal conclusies aangenomen met betrekking tot de verdieping van de kapitaalmarktunie (CMU). Het oorspronkelijke actieplan

ten aanzien van de CMU uit 2015 is zo goed als afgerond. Ondanks dat is er nog steeds een noodzaak tot verdieping en voortzetting van het CMU project. Er worden 5 hoofdoelen geformuleerd: (i) verbeterde toegang tot financiering voor het bedrijfsleven in de Europese Unie, in het bijzonder het mkb, (ii) het slechten van structurele en juridische barrières voor verbetering van grensoverschrijdende kapitaalstromen, (iii) het bieden van stimulansen en het wegnemen van obstakels voor goed-geïnformeerde retailspaarders om te investeren in de transitie naar duurzame economieën, (iv) het omarmen van technologische vooruitgang en digitalisering en (v) het versterken van de wereldwijde concurrentiepositie. Op basis van deze vijf hoofdoelen wordt de Europese Commissie uitgenodigd om tot een lijst van meer gedetailleerde maatregelen te komen.

Europese Commissie publiceert rapport met aanbevelingen over regelgeving, innovatie en financiering

Op 13 december 2019 heeft de expert groep met betrekking tot regulatoire obstakels voor financiële innovatie, die is ingesteld door de Europese Commissie, haar aanbevelingen gepubliceerd. Over de wijze waarop een raamwerk kan worden gevormd dat *technology-enabled* financiële dienstverlening kan accommoderen. De groep doet dertig aanbevelingen met betrekking tot het gebruik van technologie in de financiële sector, bewaren van een gelijk speelveld, toegang tot data, *financial inclusion* en het ethisch gebruik van data.

Sustainable Investment Taxonomy Verordening – Europees Parlement bereikt overeenstemming met de Raad

Op 5 december 2019 heeft het Europees Parlement met de Raad overeenstemming bereikt over de criteria die moeten bepalen of een economische activiteit duurzaam is vanuit een milieu-oogpunt. In de verordening moeten de volgende milieu-doelstellingen daarbij in aanmerking genomen worden: (1) klimaatverandering en aanpassing daaraan; (2) duurzaam gebruik en bescherming van water en mariene bronnen; (3) transitie naar een circulaire economie, voorkomen van afval en het vergroten van het gebruik van secundaire ruwe materialen; (4) voorkoming van vervuiling en controle; en (5) bescherming en herstel van biodiversiteit en ecosystemen. Volgens het akkoord moeten economische activiteiten bijdragen aan een of meer van deze criteria en geen significante schade opleveren voor de criteria. Dit moet worden gemeten aan de hand van een uniform classificatiesysteem.

Gedelegeerde verordening sterke cliëntauthenticatie en communicatiestandaarden

Op 14 september 2019 is de gedelegeerde verordening inzake sterke cliëntauthenticatie en gemeenschappelijke en veilige open communicatiestandaarden in werking getreden. PSD2 verplicht rekeninghoudende betaaldienstverleners toegang te verlenen aan derde partijen voor betaalinitiatie- en rekeninginformatiediensten. De verordening bepaalt dat toegang ook moet worden verleend

via een voor derde partijen aangepaste gebruikersinterface ('adapted consumer interface with eIDAS authentication') tenzij betaaldienstverleners hiervoor van DNB ontheffing hebben omdat hun speciale *interface* aantoonbaar voldoet aan bepaalde wettelijke eisen. Zie Gedelegeerde Verordening (EU) 2018/389 van de Commissie van 27 november 2017.

Nederlandse regelgeving

Wijzigingswet financiële markten 2021

Op 23 december 2019 is een consultatieversie van de Wijzigingswet financiële markten 2021 gepubliceerd. De consultatietermijn sluit op 3 februari 2020. Het ontwerpvoorstel bevat wijzigingen van de Wet op het financieel toezicht (Wft), de Bankwet 1998, de Wet financiële markten BES (Wfm BES), de Pensioenwet (Pw), de Wet verplichte beroepspensioenregeling (Wvb), de Wet toezicht trustkantoren 2018 (Wtt 2018), de Wet toezicht financiële verslaglegging (Wtfv), de Wet tuchtrechtspraak accountants (Wtra), de Faillissementswet (Fw), alsmede Boek 2 en Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek (BW). De voorgestelde wijzigingen zien met name op (1) een wettelijke verankering van het Financieel Stabiliteitscomité in de Bankwet 1998, dat nu nog is ingesteld bij ministerieel besluit van de minister van Financiën, (2) een uitbreiding van de definitie van kredietvergoeding in de Wfm BES, (3) wijzigingen in de Wet tuchtrechtspraak accountants (Wtra) om tot meer flexibiliteit bij de inzet van leden van de accountantskamer te komen en (4) een wijziging in de Bankwet 1998 in verband met de interne *governance* van DNB. Deze houden verband met de interne procedures voor de voordracht, aanbeveling en (her)benoeming van leden van de directie, de raad van commissarissen en de bankraad van DNB. Ook wordt voorgesteld om het instrument van de groeps-vvgb verder in lijn te brengen met de ESA-richtsnoeren van december 2016. Verder bevat het consultatiedocument een voorstel tot wijziging van Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek. Deze wijziging strekt tot het recht op premierestitutie ingeval de verzekeraar zich beroept op het verval van de uitkering bij het te goeder trouw schenden van de mededelingsplicht door de verzekeringnemer. Met het voorstel wordt tegemoetgekomen aan de belangen van de verzekeringnemer, waaronder die van zzp'ers. Overige wijzigingen omvatten onder meer een nagekomen punt in verband met de implementatie van de gewijzigde Europese richtlijn aandeelhoudersrechten, gelijkstelling van de aansprakelijkheid van de curator op grond van de Pensioenwet en Wtt met de aansprakelijkheid van een door de toezichthouder op grond van de Wft benoemde curator. Tot slot wordt gebruikgemaakt van de mogelijkheid die de richtlijn aandeelhoudersrechten biedt om instellingen voor collectieve belegging in effecten (icbe's) en beleggingsinstellingen waarvan aandelen zijn toegelaten tot de handel op een gereguleerde markt, uit te zonderen van de werkingssfeer van een deel van de richtlijn.

Consultatie Algemene Leidraad Wwft

Op 22 december 2019 is een consultatieversie van de Algemene Leidraad Wwft gepubliceerd. De consultatietermijn sluit op 3 februari 2020. De leidraad is geen juridisch bindend document en komt niet in plaats van wet- en regelgeving. Het doel van deze leidraad is om de onder toezicht staande Wwft-instellingen behulpzaam te zijn door nadere toelichting te geven bij de toepassing van de wettelijke verplichtingen. De leidraad heeft betrekking op de algemene aspecten van de Wwft en Sw die voor alle Wwft-instellingen gelden. De leidraad moet dan ook gelezen worden in samenhang met de specifieke leidraden die door de verschillende betrokken toezichthouders zijn gepubliceerd.

Memorandum of Understanding met DNB en de AFM over informatie-uitwisseling inzake financiële stabiliteit

18 december 2019 heeft de minister van Financiën de Kamer geïnformeerd over de totstandkoming van een Memorandum of Understanding tussen De Nederlandsche Bank (DNB), de Autoriteit Financiële Markten (AFM) en de minister over informatie-uitwisseling en overleg inzake financiële stabiliteit en crisismanagement. Het memorandum heeft tot doel de afspraken vast te leggen die DNB, de AFM en de minister van Financiën hebben gemaakt over uitwisseling van vertrouwelijke informatie in buitengewone situaties. Onder buitengewone situaties worden in elk geval verstaan incidenten met betrekking tot individuele onder toezicht staande instellingen die raken aan de taken en bevoegdheden van DNB of de AFM en aan de verantwoordelijkheid van de minister, alsmede andere gebeurtenissen die de financiële stabiliteit kunnen bedreigen.

AFM Principes voor Informatiebeveiliging

Op 19 december 2019 heeft de AFM principes op het gebied van informatiebeveiliging gepubliceerd. Het hoofddoel van de principes is dat ondernemingen passende maatregelen hebben getroffen en procedures en processen hebben geïmplementeerd om de continuïteit en betrouwbaarheid van de IT, de informatie en informatievoorziening te waarborgen en de gevolgen van eventuele beveiligingsincidenten tot een acceptabel en door de onderneming geaccepteerd niveau te beperken. In de bijlage bij de principes is de reikwijdte opgenomen.

Wijzigingswet financiële markten 2019

Op 7 november 2019 is de Wijzigingswet financiële markten 2019 in het *Staatsblad* gepubliceerd. Zie tevens *KwartaalSignaal 152*. Het besluit treedt in werking op 1 januari 2020, met uitzondering van artikel III (wijzigingen in Besluit toezicht accountantsorganisaties) dat in werking treedt op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip.

Inwerkingtredingsbesluit Wijzigingswet financiële markten 2019

Op 12 november 2019 is het Inwerkingtredingsbesluit Wijzigingswet financiële markten 2019 gepubliceerd. Zie tevens *KwartaalSignaal 153*. Een aantal onderdelen is

op de dag na publicatie van de wet (*Stb.* 2019, 265) in werking getreden. Voor het overige treedt de wet, met uitzondering van artikel III, onderdelen A en B, op 1 januari 2020 in werking. Bedoelde onderdelen zullen ook op de dag na publicatie van dit besluit in werking treden.

Rechtspraak

- Rb. Rotterdam 12 juli 2019, [ECLI:NL:RBROT:2019:5587](#), *JOR* 2019/256, m.nt. S.M.C. Nuijten (*X/DNB*, inzage instemmingsbesluit DNB met juridische fusie OPTAS en Aegon, beroep op geheimhoudingsplicht DNB niet gehonoreerd);
- Hof Amsterdam 16 juli 2019, [ECLI:NL:GHAMS:2019:2553](#), *JOR* 2019/280, m.nt. F.M.A. 't Hart (zorgplicht depotbank bij tripartiete relatie);
- CBb 30 juli 2019, [ECLI:NL:CBB:2019:329](#), *JOR* 2019/224, m.nt. M. Altena & R.P.A. Kraaijeveld (*X/ACM*; boete van nul euro wordt niet als bestuurlijke boete aangemerkt, maar besluit vormt wel een appellabel besluit);
- Board of Appeal of the European Supervisory Authorities 13 september 2019, BoA-2019-05 (*Creditreform Rating AG/EBA*). Het Joint Board of Appeal van de Europese toezichtautoriteiten heeft uitspraak gedaan in een beroepszaak van het kredietbeoordelingsbureau Creditreform AG tegen EBA. Het beroep had betrekking op het toesturen door de drie toezichtautoriteiten van bepaalde Implementing Technical Standards aan de Europese Commissie teneinde deze te laten goedkeuren. Volgens het Joint Board of Appeal zijn dergelijke voorbereidende handelingen van de toezichtautoriteiten niet vatbaar voor zelfstandig juridisch of quasi-juridische beoordeling;
- Commissie van Beroep Kifid 9 oktober 2019 (2019-031) (overkreditering);
- Rb. Amsterdam 8 oktober 2019, [ECLI:NL:RBAMS:2019:7505](#), *JOR* 2019/283, m.nt. S.M.C. Nuijten (*X/DNB*, Wob-verzoek t.a.v. documentatie eerdere Wob-verzoeken);
- Commissie van Beroep Kifid 14 oktober 2019 (2019-033) (consumptief krediet tegen een variabele rente; nazorgverplichting);
- CBb 15 oktober 2019, [ECLI:NL:CBB:2019:496](#), *JOR* 2019/282, m.nt. S.M.C. Nuijten (*X/AFM*, intrekking Wft-vergunning financiële dienstverlener vanwege niet-integere bedrijfsvoering. Aanleiding en reikwijdte onderzoek AFM en werkwijze. Datum inwerkingtredingsbesluit);
- Rb. Rotterdam 22 oktober 2019, [ECLI:NL:RBROT:2019:8228](#), *JOR* 2019/284, m.nt. S.M.C. Nuijten (*X/AFM*; nalaten aanmelding persoon als (dagelijks) beleidsbepaler bij AFM leidt niet tot overtreding materiële norm t.a.v. geschiktheid en betrouwbaarheid);
- HR 22 november 2019, [ECLI:NL:HR:2019:1830](#) (Euribor-hypotheke).

Literatuur

- S.A. Bezoen, ‘Sleutelfuncties: van twistappel naar een (meer) gedeeld beeld’, *FRP* 2019, afl. 7, p. 39-46;
- V. Colaert, D. Busch & T. Incalza (red.), *European Financial Regulation, Levelling the Cross-Sectoral Playing Field*, Oxford: Hart Publishing 2019;
- C.M. Grundmann-van de Krol, ‘Wft uit koers (4): Het ‘botert’ niet altijd tussen de Wft en WED, Ondernemingsrecht’, *Ondernemingsrecht* 2019/170;
- C.M. Grundmann-van de Krol, ‘Wft uit koers (3): Een nieuw implementatiesysteem voor EU-verordeningen?’, *Ondernemingsrecht* 2019/148;
- C.J.H. Jansen, B.A. Schuijling & I.V. Aronstein, *Onderneming en Digitalisering* (Onderneming & Recht 116), Deventer: Wolters Kluwer 2019;
- E.P.M. Joosen, *Proportionaliteit in het Europese Financieel Toezichtrecht* (ZIFO reeks 28), Deventer: Wolters Kluwer 2019;
- E.P.M. Joosen, ‘Strenger, strenger, strengst’, *FR* 2019, afl. 12;
- B. Snijder-Kuipers, *UBO in Europe, Definition and registration in European Countries, Preadvies voor de Vereniging voor Financieel Recht 2019* (Serie vanwege het Van der Heijdeninstituut 159), Deventer: Wolters Kluwer 2019.

2 BELEGGINGSINSTELLINGEN

Europese regelgeving

PRIIPs KID-verordening: wijziging Gedelegeerde Verordening om de overgangsregeling voor PRIIP-producenten die rechten van deelneming in fondsen aanbieden, etc. in PbEU

Op 8 november 2019 is Verordening (EU) 2019/1866, waarmee Verordening (EU) 2017/653 is gewijzigd om aan te sluiten op de overgangsmaatregel voor samenstellers van PRIIPs die deelnemingen in fondsen aanbieden als onderliggende beleggingsmogelijkheid met een verlengde vrijstellingsperiode conform artikel 32 van de PRIIPs KID-verordening, gepubliceerd. De verordening is op 28 november 2019 in werking getreden.

‘ESA Joint Consultation Paper of 16 October concerning amendments to the PRIIPs KID Draft amendments to Commission Delegated Regulation (EU) 2017/653 of 8 March 2017 on key information documents (KID) for packaged retail and insurance-based investment products (PRIIPs) JC 2019 63’

Nog geen 2 jaar na de inwerkingtreding heeft het gezamenlijke comité van Europese toezichthoudende autoriteiten een consultatiedocument gepubliceerd met voorstellen om de gereguleerde technische standaarden onder de PRIIPs verordening aan te passen. De wijzigingsvoorstellen betreffen in het bijzonder de onderwerpen *performance scenarios* en presentatie en berekening kosten in de PRIIPs-KID. De consultatietermijn sluit op 13 januari 2020.

Literatuur

- C.J. Groffen, ‘De kleine beheerder in de knel’, *FR* 2019, afl. 10, p. 513-514;
- E. Kempenaar & L.S. Engelen, ‘Gewenste duidelijkheid in het Europese kader voor grensoverschrijdende distributie van beleggingsinstellingen’, *FR* 2019, afl. 12.

3 BELEGGINGSONDERNEMINGEN

Rechtspraak

- HR 4 oktober 2019, [ECLI:NL:HR:2019:1499](#) (dwaling bij renteswaps);
- HR 4 oktober 2019, [ECLI:NL:HR:2019:1500](#) (dwaling bij renteswaps);
- Commissie van Beroep Kifid 17 oktober 2019 (2019-934) (execution-only-dienstverlening);
- HR 6 december 2019, [ECLI:NL:HR:2019:1845](#) (bijzondere zorgplicht bank bij beleggingsadviesrelatie met particuliere belegger).

Literatuur

- M.D.H. Nelemans & J.G.J. Rinkes, ‘Zorgplichten en dwaling bij renteswaps. Bespreking van Hoge Raad 28 juni 2019, [ECLI:NL:HR:2019:1046](#) (prejudiciële vragen renteswaps); Hoge Raad 4 oktober 2019, [ECLI:NL:HR:2019:1499](#) en Hoge Raad 4 oktober 2019, [ECLI:NL:HR:2019:1500](#) (zorgplichten en dwaling)’, *NTHR* 2019, afl. 6, p. 269-280;
- R.E. Labeur, ‘Ervaringen met kostentransparantie en provisies onder MiFID II’, *FR* 2019, afl. 12.

4 KREDIETINSTELLINGEN

Europees regelgeving

EBA-richtsnoeren openbaarmaking van niet-renderende en respijtblootstellingen

De EBA-richtsnoeren inzake de openbaarmaking van niet-renderende en respijtblootstellingen zijn per 31 december 2019 in werking getreden. De richtsnoeren specificeren de inhoud en uniforme openbaarmakingsformats voor kredietinstellingen ten aanzien van openbaarmakingen van niet-renderende blootstellingen en respijtblootstellingen. Op basis van het evenredigheidsbeginsel zijn sommige *templates* op alle kredietinstellingen van toepassing, terwijl andere slechts van toepassing zijn op kredietinstellingen die significant zijn en een bruto niet-renderende leningen-ratio van 5% of hoger hebben. Zie EBA/GL/2018/10.

EBA-richtsnoeren beheersing van ICT- en beveiligingsrisico's

De EBA heeft op 28 november 2019 richtsnoeren gepubliceerd met betrekking tot de beheersing van ICT- en beveiligingsrisico's. De richtsnoeren gelden voor

kredietinstellingen, beleggingsondernemingen en betaaldienstverleners. De richtlijnen zetten uiteen hoe deze financiële ondernemingen met IT en beveiligingsrisico's om dienen te gaan. De richtsnoeren worden van kracht op 30 juni 2020. Zie EBA/GL/2019/04.

Nederlandse regelgeving

Geactualiseerde Regeling specifieke bepalingen CRD en CRR 2019

Op 1 oktober 2019 is de nieuwe Regeling specifieke bepalingen CRD en CRR 2019 (Rsb-2019) in werking getreden. In deze regeling legt DNB vast hoe zij in haar toezicht invulling geeft aan opties en discreties die voortvloeien uit de Richtlijn kapitaalvereisten (CRD IV) en de Verordening Kapitaalvereisten (CRR). De Rsb-2019 vervangt de Regeling specifieke bepalingen uit 2013. Zie *Stert.* 2019, 53011.

Literatuur

- M. Haentjens, 'Crisis en afwikkeling', *FR* 2019, afl. 11;
- V.P.G. de Serière, 'Het Bundesverfassungsgericht en de Europese Banken Unie', *Ondernemingsrecht* 2019/172;
- I.P. Palm-Steyerberg, 'Geschiktheidsstoetsing in de Nederlandse bankensector en het streven naar diversiteit: een dilemma?', *Ondernemingsrecht* 2019/167;
- C.A. Russo, 'Resolution Plans and Resolution Strategies: Do They Make G-SIBs Resolvable and Avoid Ring Fence?', *EBOR* 2019/20.

Rechtspraak

- HvJ EU 5 november 2019, [ECLI:EU:C:2019:923](#) (*Euro-pese Centrale Bank (ECB) e.a. / Trasta Komercbanka AS e.a.*; klacht Trasta-bank ontvankelijk o.b.v. recht op effectieve rechtsbescherming. Klacht aandeelhouders van Trasta-bank niet ontvankelijk omdat intrekken van de bankvergunning van Trasta-bank voor hen enkel economische en geen rechtsgevolgen teweegbrengt);
- Beslissing Tuchtcommissie Banken 6 november 2019, TRB-2019-4299 (delen klantgegevens met een privé-detective);
- Beslissing Tuchtcommissie Banken, 6 november 2019, TRB-2019-4249 (fraude met facturen; beroepsverbod);
- Beslissing Tuchtcommissie Banken, 6 november 2019, TRB-2019-4296 (delen vertrouwelijke informatie door bankdirecteur; beroepsverbod);
- Beslissing Tuchtcommissie Banken, 6 november 2019, TRB-2019-3848 (algemeen directeur niet ontvankelijk in klacht over kledingdiefstal tijdens pauze);
- HvJ EU, 3 december 2019, [ECLI:EU:C:2019:1036](#) (*Iccrea Banca SpA Istituto Centrale del Credito Cooperativo / Banca d'Italia*; Unie-rechter exclusief bevoegd om de wettigheid van een besluit van de afwikkelingsraad m.b.t de bijdrage van een instelling aan het SRF

te beoordelen, zelfs wanneer dit besluit door nationale afwikkelingsautoriteit aan de instelling wordt gecommuniceerd).

5 VERZEKERAARS

Internationale ontwikkelingen

IAIS: ICS, COMFrame en het holistisch raamwerk

Op 14 november 2019 heeft de International Association of Insurance Supervisors (IAIS) het eerste wereldwijde raamwerk voor het toezicht op internationaal actieve verzekeringsgroepen (IAIGs) aangenomen. Daarnaast is een 'holistisch raamwerk voor de mitigering van systeemrisico in de verzekeringssector' aangenomen. Het raamwerk gaat ervan uit dat systeemrisico zowel kan voortvloeien uit sectorbrede trends ten aanzien van specifieke activiteiten en blootstellingen en uit de concentratie van dergelijke activiteiten en blootstellingen bij individuele instellingen. Het raamwerk, dat vanaf 2020 dient te worden geïmplementeerd, bestaat uit een verbeterde set aan toezichtsbeleidsmaatregelen en interventiebevoegdheden en een beoordelingskader gedurende de implementatie. De FSB heeft besloten om de identificatie van wereldwijd systeemrelevante verzekeraars op te schorten met ingang van 2020. In november 2022 zal, op basis van de eerste jaren van implementatie van het holistisch raamwerk, worden bezien of de jaarlijkse identificatie in het geheel wordt gediscontinueerd of hernieuwd wordt ingesteld.

IAIS-consultatie implementatie aanbevelingen Task Force on Climate-related Financial Disclosures

De IAIS heeft op 19 december 2019 ter consultatie een concept *issues paper* gepubliceerd over de implementatie van aanbevelingen van de Task Force on Climate-related Financial Disclosures (TCFD). Het TCFD heeft in 2017 een vrijwillig raamwerk voor de identificatie, beoordeling, het beheer en publicatie van klimaat-gerelateerde risico's en kansen in reguliere financiële rapportages en publicaties uitgebracht. In het *issues paper* wordt een overzicht geboden van de praktijken die toezichthouders in aanmerking hebben genomen bij de ontwikkeling van publicatievereisten in lokale markten. De consultatietermijn sluit op 5 februari 2020.

IAIS application paper over de herstelplanning voor verzekeraars

Op 25 november 2019 heeft de IAIS een *application paper* gepubliceerd met betrekking tot herstelplanning voor verzekeraars. Hiermee worden richtsnoeren geboden voor het materiaal in de Insurance Core Principles en COMFrame. In het *application paper* wordt ingegaan op de verhouding tussen herstelplannen en *enterprise risk management tools*, omstandigheden waarin het gepast is een herstelplan te vereisen en de toepassing van proportionaliteit op herstelplanning.

Europese regelgeving

Consultatie technisch advies EIOPA in verband met de Solvency II-review van 2020

Op 15 oktober 2019 heeft EIOPA een omvangrijk consultatiedocument gepubliceerd ten aanzien van het technisch advies van de Europese Commissie aan EIOPA in verband met de 2020 review van Solvency II. Dit advies dient de Europese Commissie uiterlijk 30 juni 2020 te hebben ontvangen. De adviesaanvraag van de Europese Commissie omvatte 19 afzonderlijke onderwerpen, die grofweg in drie blokken kunnen worden verdeeld: (1) een review van de *long term guarantee (LTG) measures*, waaronder extrapolatie van lange termijn rekenrentes en de volatiliteitsaanpassing, (2) de mogelijke introductie van nieuw toezichtinstrumentarium (macro-prudentieel, herstel en afwikkeling en verzekeringsgarantiestelsels, en (3) aanpassingen op het huidige raamwerk in verband met vrijheid van dienstverlening en vestiging en rapportage en publicatievereisten. De consultatietermijn sloot op 15 januari 2020.

EIOPA-consultatiedocument: 'Guidelines on Information and Communication Technology (ICT) security and governance'

Op 12 december 2019 heeft EIOPA een consultatiedocument gepubliceerd voor richtsnoeren op het gebied van ICT-veiligheid en *governance*. De consultatietermijn sluit op 13 maart 2020. EIOPA is van mening dat specifieke richtsnoeren nodig zijn in verband met de *governance*-bepalingen in de Solvency II-richtlijn (in het bijzonder art. 41 en 44 van die richtlijn). Daarbij baseert zij zich op de analyse die is gedaan als reactie op het FinTech-actieplan van de Europese Commissie, het EIOPA Supervisory Convergence Plan 2018-2019 en interactie met belanghebbenden. De huidige EIOPA-richtsnoeren voor het *governance*-systeem gaan volgens EIOPA onvoldoende in op het belang van ICT-risicomanagement en richtsnoeren over vitale elementen die daar onderdeel van uitmaken ontbreekt. Met de voorgestelde richtsnoeren beoogt EIOPA (1) verduidelijking en transparantie tot stand te brengen over de minimale verwachtingen ten aanzien van informatie- en cybersecurity-capaciteiten, (2) *regulatory* arbitrage te voorkomen, en (3) toezichtconvergentie te bevorderen.

Solvency II – EIOPA-rapport over 'insurers' asset and liability management regarding illiquidity of their liabilities'

Op 16 december 2019 heeft EIOPA een rapport gepubliceerd over asset- en liability-management van verzekeraars in verband met de illiquiditeit van de verplichtingen van verzekeraars. Dit rapport dient te worden gezien in de context van de 2020-review van Solvency II en zal door EIOPA worden gebruikt bij haar opinie in dat verband aan de Europese Commissie (zie hiervoor).

Solvency II, publicatie implementerende verordening in het PbEU

Op 10 december 2019 zijn de volgende Level 2-maatregelen in verband met Solvency II gepubliceerd in het *PbEU*: (1) Verordening (EU) 2019/2103 tot wijziging en rectificatie

van Uitvoeringsverordening (EU) 2015/2450 tot vaststelling van technische uitvoeringsnormen met betrekking tot de *templates* voor de indiening van informatie bij de toezichthoudende autoriteiten in overeenstemming met de Solvency II-richtlijn, van toepassing met ingang van 30 december 2019; en (2) Verordening (EU) 2019/2102 tot wijziging van Uitvoeringsverordening (EU) 2015/2452 wat betreft de openbaarmaking van informatie die bij de berekening van de correctie voor het verliescompensatievermogen van uitgestelde belastingen wordt gebruikt, van toepassing per 1 januari 2020.

Nederlandse regelgeving

DNB Q&A: behandeling Nationale Hypotheek Garantie in Solvency II

Op 19 november 2019 heeft DNB een Q&A gepubliceerd over het rekening houden met een NHG-garantie bij de bepaling van het solvabiliteitskapitaalvereiste van hypotheekleningen onder de standaardformule van Solvency II. Volgens DNB kent een hypotheeklening met NHG geen lagere kapitaaleisen dan dezelfde hypotheeklening zonder NHG. Met de aanpassing van artikel 192(4) van de Gedelegeerde Verordening Solvency II in 2019 zijn de voorwaarden voor erkenning van garanties voor hypotheekleningen weliswaar verruimd, maar NHG voldoet niet aan alle vereisten die de Solvency II-regelgeving aan garanties voor hypotheekleningen stelt. Zo vereist artikel 215(d) van de Gedelegeerde Verordening Solvency II dat een verzekeraar niet eerst een vordering tegen de debiteur hoeft in te stellen voordat de garantieggever tot uitbetaling over gaat; bij NHG stelt een verzekeraar wel eerst een vordering in tegen de debiteur voordat het gegarandeerde bedrag wordt uitgekeerd.

DNB Q&A en Good Practice 'Behandeling klimaatgerelateerde risico's in de ORSA'

Op 5 november 2019 heeft DNB de Q&A en Good Practice 'Behandeling klimaatgerelateerde risico's in de ORSA' gepubliceerd. Gezien de potentiële impact van deze klimaatgerelateerde risico's verwacht DNB dat verzekeraars de invloed hiervan op hun risicoprofiel analyseren en beschrijven. DNB verwacht een weergave en toelichting van de uitkomsten van deze analyse in de ORSA. Indien er sprake is van een materieel risico verwacht DNB dat verzekeraars een relevant ORSA-scenario uitwerken. De Good Practice beschrijft enkele uitgangspunten voor de behandeling van klimaatgerelateerde risico's in de ORSA. De Q&A en Good Practice van DNB sluiten aan bij de Europese ontwikkelingen op dit vlak. EIOPA heeft 30 september 2019 haar Opinie over het meenemen van klimaatgerelateerde risico's in Solvency II gepubliceerd.

Rechtspraak

– HR 6 december 2019, [ECLI:NL:HR:2019:1909](#) (*ING Bank / Thielen*); vraag of pandrecht kan worden

gevestigd op een assurantieportefeuille (art. 3:228 BW). Is assurantieportefeuille een goed in de zin van art. 3:1 BW? Betekenis van art. 4:103 lid 4 Wft);

- HvJ EU 19 december 2019, [ECLI:EU:C:2019:1123](#) (*Hackner, Gmoser, Plackner / Nürnberg, Uniqa, Donau & Allianz*; prejudiciële beslissing, grensoverschrijdende dienstverlening, beëindiging verzekeringscontract, termijn, informatieverstrekking over beëindigingsmogelijkheden).

Literatuur

- G.T. Baak, *Mededinging en Verzekering* (Recht en Praktijk Verzekeringsrecht VR8), Deventer: Wolters Kluwer 2020;
- I.J. De Jong & F. van de Bult, 'Beloningsbeleid van verzekeraars: historisch perspectief en blik op de toekomst', *FRP* 2019, afl. 7, p. 53-58;
- S. Illegems, *Verzekeringtoezicht. Een analyse vanuit het proportionaliteitsbeginsel* (diss. Antwerpen; Interuniversitair Centrum voor Aansprakelijkheids- en Verzekeringsrecht 12), Antwerpen: Intersentia 2019;
- K. Loguinova, *A Critical Legal Study of the Ideology Behind Solvency II* (Economics and Financial Law & Policy, Shifting Insights & Values 4), Cham, Zwitserland: Springer Nature 2019;
- P. Marano & I. Rokas (red.), *Distribution of Insurance-Based Investment Products. The EU Regulation and the Liabilities*, Basel: Springer Nature Zwitserland 2019;
- P. Marano & K. Noussia (red.), *Insurtech: A Legal and Regulatory View*, Cham, Zwitserland: Springer Nature 2019;
- B. Schep & M. ter Haar, 'Het initiatiefwetsvoorstel verbod winstuitkering door zorgverzekeraars', *FRP* 2019, afl. 7, p. 47-52.

6 PENSIOENFONDSEN

Rechtspraak

Rb. Midden-Nederland 4 oktober 2019, ECLI:NL:RBMNE:2019:4639

In het bestuur van pensioenfonds BPL zijn twee zetels bestemd voor pensioengerechtigden. BPL heeft diverse geschillen met de Vereniging voor pensioengerechtigden van BPL. De vereniging is er met behulp van diverse rechterlijke uitspraken in geslaagd BPL te dwingen een door haar gesteunde kandidaat voor geschiktheidstoetsing door DNB voor te dragen. BPL geeft daaraan gehoor, maar meldt in de toetsingsaanvraag aan DNB dat het bezwaren tegen de kandidaat heeft. De vereniging vordert veroordeling van het bestuur om een nieuwe, positief geformuleerde aanvraag in te sturen. De rechtbank wijst de vordering af. Hij overweegt daarbij dat het aan DNB is om de geschiktheid van de kandidaat te beoordelen en dat de indiener van het verzoek (BPL) verplicht is om

volledige informatie te verschaffen, onder meer over de procedure die is doorlopen om de kandidaat te werven en te selecteren.

Literatuur

- R. Abma, 'De positie en rol van institutionele beleggers', *Ondernemingsrecht* 2019/158;
- M.E.C. Boumans, 'Het pensioenakkoord en het pensioen van zelfstandigen', *TPV* 2019/38;
- B. Dieleman, 'Pensioenopbouw payrollkrachten wordt verbeterd, maar zijn we het pensioen van uitzendkrachten vergeten?', *TPV* 2019/47;
- J.G.C.M. Galle & M.J. Giltjes, 'Governance en diversiteit pensioenfondsen anno 2019: looking back to move forward', *Ondernemingsrecht* 2019/133;
- P.G. van der Graaff, 'Prinsjesdag, pensioenen en enkele achterliggende vragen', *TPV* 2019/32;
- K.A. van Haaren, 'Navigeren door de pensioenfondsenroute', *TPV* 2019/46;
- M. Heemskerck, 'Naar leeftijdsafhankelijke pensioenopbouw zonder verboden leeftijdsonderscheid?', *TPV* 2019/34;
- H.M. Kappelle, 'Pensioenakkoord fiscaal: het kabinet draagt wel bij, maar betaalt niet', *TPV* 2019/37;
- E.H.E. Lewin & E. Soetendal, 'Houdbaarheid verplichtstelling aan het bedrijfstakpensioenfonds in een nieuw pensioencontract in geding?', *TPV* 2019/45;
- R.H. Maatman, 'Pensioenfonds, transparantieverplichtingen, aandeelhoudersrechten en ESG', *TPV* 2019/48;
- R.H. Maatman & J. den Breems, 'Verplichtstelling houdbaar bij uitvoering pensioenakkoord', *TPV* 2019/41;
- M.J.C.M. van der Poel, 'Eigendomsrecht en het pensioenakkoord', *TPV* 2019/40;
- M. Sarton, 'Diversiteit in het collectief', *TPV* 2019/49;
- D. Schmitz, 'Een toekomstbestendig pensioenstelsel ligt binnen handbereik', *TPV* 2019/36;
- E. Soetendal & E. Lewin, 'Financiering van afschaffen doorsneesystematiek: een gordiaanse knoop?', *TPV* 2019/35.

7 FINANCIËLE MARKTEN

Europese regelgeving

Raad neemt nieuwe regels aan voor clearinginstellingen

Op 15 oktober 2019 heeft de Raad herziene regels aangenomen voor clearinginstellingen in de interne markt. Het nieuwe kader bepaalt onder meer hoe het toezicht op clearinginstellingen (1) uit de EU en (2) uit derde landen er in de toekomst uit moet zien, waaronder begrepen de gevolgen van de Brexit voor het Europese financiële stelsel. De herziene regels worden geïmplementeerd via een herziening van de European Market Infrastructure Regulation (EMIR) (Verordening (EU) 648/2012).

ESMA lanceert call for evidence voor productinterventie
 ESMA heeft op 30 september 2019 een *call for evidence* gelanceerd met betrekking tot de effecten van productinterventie op *contracts for differences* (CFDs) en binaire opties. ESMA zal de *call for evidence* gebruiken om de Europese Commissie te informeren over de ervaringen van ESMA met de ESMA productinterventiebevoegdheden. De *call for evidence* is op 4 november 2019 gesloten.

Twee ESMA-updates omtrent de MAR

Er zijn twee noemenswaardige updates van ESMA omtrent Verordening Marktmissbruik (Verordening (EU) 596/2014, MAR). Ten eerste heeft ESMA op 3 oktober 2019 een consultatie gepubliceerd met betrekking tot de MAR. De Europese Commissie had hierom verzocht. De ESMA consultatie bevat verschillende voorstellen welke invloed zullen hebben op marktparticipanten, met name voor uitgevende instellingen van financiële instrumenten en beleggingsondernemingen. De consultatie is gesloten op 29 november 2019. De rapportage van ESMA aan de Europese Commissie wordt verwacht in de lente van 2020. De tweede noemenswaardige update is dat ESMA op 8 oktober 2019 technische standaarden heeft gepubliceerd omtrent de samenwerking van toezichthouders betreffende de MAR. De technische standaarden liggen op het moment ter goedkeuring bij de Europese Commissie.

Nationale regelgeving en nieuws

Publicatie wijzigingsverordening EMIR in het Staatsblad
 Het Besluit implementatie wijzigingsverordening EMIR is op 21 oktober 2019 in het *Staatsblad* gepubliceerd (*Stb.* 2019, 341). Het besluit geeft uitvoering aan de gefaseerde inwerkingtreding van EMIR 2.1, te weten: 22 oktober 2019 (artikelen bevoegdheidsverdeling DNB en AFM), 18 juni 2020 (handhavingbevoegdheid last onder dwangsom) en 18 juni 2021 (handhavingsbevoegdheid last onder dwangsom).

AFM beoet ABN AMRO voor niet tijdig openbaar maken voorwetenschap

De AFM heeft op 13 november 2019 een bestuurlijke boete van € 2.000.000 opgelegd aan ABN AMRO Bank N.V. De

boete is opgelegd omdat ABN AMRO in de periode tussen 18 juli en 13 september 2016 heeft nagelaten om voorwetenschap openbaar te maken (Persbericht AFM, 21 november 2019).

Rechtspraak

- Kifid (Geschillencommissie Financiële Dienstverlening) 2 oktober 2019, nr. 2019-759 (cryptomunt Ripple);
- Kifid (Geschillencommissie Financiële Dienstverlening) 14 oktober 2019, nr. 2019-793 (risico's van de belegging in het prospectus).

Literatuur

- D. Busch, 'De invloed van de Europese prospectusregels op het privaatrecht', *FR* 2019, afl. 11;
- V. Capkurt & G.W. Kastelein, 'Op weg naar een Europese norm voor groene obligaties voor verduurzaming van de financiële sector', *FR* 2019, afl. 10;
- L. Gazzaniga, 'The new securitisation regime', *FRP* 2019/1353;
- M.J. Giltjes & A.C.W. Pijls, 'De systematiek van het gebod tot het openbaar maken van voorwetenschap ontleed: over de subtiele verhouding tussen de leden 1, 4, 7, en 8 van artikel 17 van de Verordening Marktmissbruik', *Ondernemingsrecht* 2019/146;
- L. Hutton, 'Benchmark Reform – challenges in the derivatives market', *FRP* 2019/782;
- J.R. Hurenkamp, 'Bestuurdersaansprakelijkheid voor een misleidend prospectus – een (nieuwe) tussenstand?', *MvO* 2019, afl. 10-11;
- M. Kuilman, 'Securitisatieverordening van kracht!', *MvV* 2019, afl. 10, p. 354-363;
- M.A.R. Nannings, 'Kwalificatie van crypto-assets als effect', *FR* 2019, afl. 12, p. 623-632;
- W.Th. Röell, 'De uitgifte van tokeneffecten via een ICO als alternatieve vorm van ondernemingsfinanciering voor het MKB', *FR* 2019, afl. 10;
- E.J. Verrest, 'Driemaal is scheepsrecht voor EU mkb-groeimarkten en -prospectusregime?', *Ondernemingsrecht* 2019/171. ◀